

Методологічна функція філософії освіти полягає: а) у координації підходів, що враховують відмінність суб'єктів і об'єктів освіти; б) в обґрунтуванні інтеграції різних феноменів, що відносяться до освіти, в єдину систему; в) в обґрунтуванні ідейної платформи для побудови освітньої системи. Наприклад, обґрунтування особистісно – відчуженого і особистісно – центрованого підходів. Предметом проектування взаємодії в особистісно – центрованій освітній системі виступає не якийсь певний ланцюжок технологічних операцій, а спосіб узгодження спонтанної та організованої складових взаємодії, організація діалогу між живими соціальними системами (Андрущенко, 2009).

У цій методології діяльність управління постійно враховує невизначеність і випадковість та використовує ту й іншу. Основою положим принципом стає управління з опорою на самоврядування: зняття зовнішнього примусу, поєднане з осмисленим творчим завданням, створює обстановку для спільної і самостійної творчої роботи. А ґрунтується вона на певних позиціях, вироблених філософією, філософською антропологією, етикою.

Отже, методологічна функція філософії освіти припускає міждисциплінарний контекст – зв'язок з різними областями філософського знання – антропологією, соціальною філософією, культурологією, етикою та ін.

Список використаних джерел :

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004.
2. Базалук О. О., Юхименко Н. Ф. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник. Київ: Кондор, 2010. 164 с.
3. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті. Полтава: ПОППО, 2006. 328 с.
4. Клепко С. Ф. Конспекти з філософії освіти. Полтава: ПОППО, 2007. 424 с.
5. Філософія освіти: навчальний посібник / за заг. ред. В. Андрущенка. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 328 с.

Кудрук Анастасія

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – О. Штепа)
(м. Полтава)*

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА, В КОНТЕКСТІ ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В УКРАЇНІ

Інклюзивна освіта – це один із ряду інструментів для створення суспільства, який визнає різноманітність і прагне до рівності можливостей для

всіх громадян. Вона забезпечує залучення всіх дітей, незалежно від їх фізичних, інтелектуальних чи соціальних відмінностей, у загальну систему освіти. У сучасному світі концепція інклюзії стала однією з ключових ознак цивілізованого суспільства, а її розширення тісно пов'язане з європейськими цінностями.

Розвиток сучасного суспільства детермінує повагу до людського розмаїття, встановлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повне інтегрування у соціум усіх верств населення, передусім – осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Це зумовлено визначенням головної мети соціального розвитку – створення «суспільства для всіх». В основу такого інтегрування покладено концепцію цілісного підходу, яка відкриває шлях до реалізації прав і можливостей для кожної людини, насамперед, передбачає рівний доступ до здобуття якісної освіти [1, с. 8].

Починаючи з 70-х років ХХ століття передові країни Європи почали змінювати концепцію розвитку і навчання дітей з особливими освітніми потребами. Зокрема, мова йшла про перебудову спеціальної освіти, реалізацію особистісно-орієнтованого підходу, таким чином впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання дітей з відхиленнями в розвитку стало пріоритетним завданням здобуття освіти. Як показує практика, реалізація інклюзивного навчання потребує неабияких зусиль з боку держави, школи, педагогів, батьків. Особливо це стосується питання психолого-педагогічного супроводу дітей з особливостями розвитку. Розгляд аспекту організації спільного навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами та їх однолітків без відхилень розвитку має вагому значущість. Саме тому зоною особливого наукового інтересу є аналіз досвіду інклюзивного навчання в розвинених країнах Європи [3, с. 81–82].

Принципи доступності та задоволення особливих освітніх потреб осіб із порушеннями психофізичного розвитку стали наріжним каменем інклюзивної освіти, освітньої системи, що базується на принципі забезпечення основного права дітей навчатися в загальноосвітньому закладі за місцем проживання із відповідним психолого-педагогічним супроводом та корекційно-реабілітаційною підтримкою [1, с. 8]. Західноєвропейські системи загальної середньої освіти, незважаючи на різноманітність типів та рівнів навчальних закладів, які опікуються освітою, в тому числі, й школярів з обмеженими можливостями, є одним із ключових елементів сучасної європейської моделі соціального устрою, яка виявляється привабливою для країн, що позбулися тоталітарних режимів, наразі й для України, з огляду на завдання та перспективи розв'язання назрілих педагогічних та соціальних проблем [2, с. 46].

У різних країнах світу інклюзивна форма навчання дітей з особливими освітніми потребами існує вже понад 30-40 років і стала світовою тенденцією.

До країн із найбільш досконалим розвинутим законодавством у галузі інклюзивної освіти слід віднести такі країни як: Голандія, Данія, Іспанія, Бельгія, Кіпр, Швеція, Фінляндія, Великобританія, США. У переважній більшості країн Європи інклюзивне навчання є основною формою здобуття освіти людьми з обмеженими можливостями. Варто зазначити, що діти з особливими освітніми потребами мають змогу здобувати освіту як у спеціальних навчальних закладах, так і в закладах загального типу [5, с. 35].

Україна, перебуваючи на шляху євроінтеграції, активно проводить реформи, спрямовані на адаптацію своєї освітньої системи до європейських стандартів. Закони та нормативні акти, які регулюють освіту, включають положення, що сприяють розвитку інклюзії. який, ухвалений у 2017 році закон «Про освіту» передбачає створення умов для інклюзивного навчання в усіх школах країни.

Сучасний етап розвитку інклюзивної освіти в Україні сповнений протиріч і проблем, вимагає відкритого професійного діалогу, конструктивного пошуку, вивчення зарубіжного й вітчизняного досвіду та узгодженості позицій. Важливим для цього процесу є готовність закладів освіти до змін. Для розвитку інклюзивної практики освіти потрібні системні інституційні зміни, а це не відбувається швидко. Але найскладніші зміни – це зміни у професійному мисленні і свідомості людей, починаючи з психології педагога, закінчуючи економічними і фінансовими основами функціонування усієї системи. Впровадження інклюзивної освіти стикається не стільки з проблемами організації безбар'єрного середовища, скільки з проблемами соціальними: стереотипи і забобони; готовність або відмова вчителів, дітей та їхніх батьків прийняти нові принципи освіти; нестача комплексних психолого-педагогічних знань і технологій, спеціальних моніторингових досліджень досвіду вітчизняної інклюзивної освіти [4, с. 20].

Закон про спеціальну освіту дав можливість усунути перешкоди, що існували між спеціальною і загальною освітою Бельгії. У школах, які забезпечують рівний доступ до навчання всім учасникам освітнього процесу, спеціальні педагоги є штатними працівниками школи, або працюють на контрактній основі. На початкових етапах, корекційні педагоги проводять індивідуальні заняття для ознайомлення з проблемами дитини. До обов'язків спеціальних педагогів входить інформування та надання консультацій вчителю щодо проблем учнів з ООП, застосування певних методів та прийомів навчання. Кожній дитині з особливими освітніми потребами розробляють індивідуальний навчальний план, який відповідає рівню розвитку дитини та охоплює її індивідуальні потреби, визначає які додаткові послуги надаються та їх кількість [3, с. 83].

На сьогоднішній день в Україні є чимало прикладів успішної реалізації інклюзивної освіти. Збільшується кількість шкіл, де функціонують інклюзивні класи, вчителі підтримують спеціалізовану підготовку, а батьки все частіше підтримують ідею спільного навчання дітей із швидкими потребами. Однак, незважаючи на ці успіхи, перед Україною все ще стоять значні виклики. Основними проблемами є недостатнє фінансування освітніх закладів, недостатня кількість підготовлених спеціалістів, а також стереотипи та підвищення щодо інклюзивного навчання. Ці питання потребують комплексного підходу та подальших зусиль для їх вирішення.

Отже, впровадження інституту інклюзивної освіти є важливим елементом європейської інтеграції України, що демонструє повагу до прав кожної людини з боку держави та суспільства. Інституалізація європейських цінностей через освітні реформи відкриває нові можливості для розвитку молодого покоління українців, забезпечуючи їм рівність можливостей для здобуття якісної освіти та участі у суспільно-політичному житті країни. Інклюзивна освіта в Україні – це не лише питання освітньої політики, але й важливий крок до побудови суспільства, в якому кожен має право на гідне життя, розвиток і самореалізацію.

Список використаних джерел :

1. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі. URL: https://jm.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/tezi-17-18_12_2020_itog_polja_.pdf (дата звернення: 28.10.2024).
2. Колупаєва А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159118815.pdf> (дата звернення: 28.10.2024).
3. Колупаєва А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/132487725.pdf> (дата звернення: 28.10.2024).
4. Малишевська І. Теорико-медичні основи підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи в умовах інклюзивного освітнього. URL: https://ispukr.org.ua/articles/18/18121102_d.pdf (дата звернення: 28.10.2024).
5. Міжнародний досвід реалізації інклюзивної освіти на прикладі країн Європи. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1777156> (дата звернення: 28.10.2024).